

ט"ו בסיוון תשס"ט, 7.06.09

תיקונים נדרשים בהסכם בין המדינה לקק"ל / עדי ארבל

מסמך זה מציג את התיקונים הנדרשים בהסכם שנחתם בין המדינה לקק"ל בתאריך ט' בסיוון תשס"ט, 1.6.09, ואושר ע"י חברי דירקטוריון קק"ל בתאריך י' בסיוון תשס"ט, 2.06.09. המסמך מתבסס על חוות הדעת של המכון לאסטרטגיה ציונית¹ אשר פורסמה בתאריך ט' בסיוון תשס"ט, 1.6.09.

המכון לאסטרטגיה ציונית רואה בהמשך פעילותה של קק"ל, בהתאם לעקרונות שנקבעו במסמכי היסוד של קק"ל, אינטרס ציוני מהמעלה הראשונה. לאור זאת, להלן התיקונים הנדרשים אותם מבקש המכון לאסטרטגיה ציונית לערוך בהסכם בין קק"ל למדינה:

1. הסעיף הבא יבוא אחרי סעיף 2 המקורי: "במידה וקק"ל לא תוכל להמשיך ולנהל את אדמותיה על פי תזכיר ההתאגדות באמצעות הרשות, תפעל המדינה לקיום הסדר שיאפשר את פעילות קק"ל בהתאם לעקרונות היסוד שלה, אם באמצעות חקיקה, ניהול עצמאי של קק"ל את נכסיה ואם בכל דרך אחרת." דברי הסבר: על ההסכם לכלול התייחסות לתרחיש בו בית המשפט העליון פוסק כי קק"ל לא תוכל לנהל את נכסיה באמצעות גוף ממשלתי ובהתאם לעקרונות היסוד שלה, כך שיובטח הסדר שלפיו תוכל קק"ל להמשיך ולפעול על פי עקרונותיה.

2. בסעיף 3 יש להוסיף את המשפט הבא: במידה ויוחלט להוסיף נציגים למועצת הרשות, יגדל מספר נציגי קק"ל ברשות כך שהעיקרון הקובע כי מספר נציגי קק"ל ברשות הוא 50% פחות אחד יישמר. דברי הסבר: אחת הגאווות הגדולות של הנהלת קק"ל הינה בכך שבמו"מ קשוח הם הצליחו להגדיל את כוחם במועצה אשר תוכנן להיות 2 מ-9 ל-5 מ-11. זהו הישג חשוב, אך קיים חשש אמיתי שהוא זמני בלבד: על פי פרוטוקול ועדת השרים שהחליטה לגבי הרפורמה² נכחו כמשקיפים גם השר לאיכות הסביבה (השר גלעד ארדן) והשר לענייני מיעוטים (השר אבישי ברוורמן) אשר דרשו נציג עבור משרדם ברשות החדשה. דרישתם לא נדחתה על הסף ונקבע כי הנושא יישקל בעתיד. יש מקום להניח כי לאחר שההסכם יאושר סופית, תתקבל הבקשה לנציגים נוספים מבלי להוסיף לקק"ל נציגים. קק"ל אמנם תוכל משפטית

¹ "נאמנות קק"ל לעקרונותיה לאור טיוטת ההסכם בינה לבין המדינה", עדי ארבל, המכון לאסטרטגיה ציונית, 1.06.09.

² כמפורט בעמוד 3 בפרוטוקול ועדת השרים לעניין רפורמה במינהל מקרקעי ישראל מיום שני י' באייר התשס"ט – 4.05.09: <http://www.izsvideo.org/videos/full/protKKL.pdf>

להתנגד לכך (אלא אם היועץ המשפטי לממשלה יפסוק אחרת כמופרט בסעיף 13 בהסכם...), אך היא לא תעשה זאת מכיוון שהיא תוצג כזו שמתנגדת לנציגות ירוקה / מיעוטים ברשות.

3. מסעיף 6.1 יימחקו המילים: "או חברת 'הימנותא'". דברי הסבר: חברת 'הימנותא' היא חברת בת של קק"ל ואינה מחויבת לעקרונות היסוד של קק"ל, וככזו יכולה למכור את קרקעותיה. למעשה, יש חשש כי קרקעות אשר נמצאות בקניין-עד עבור העם היהודי, יוחלפו בקרקעות אשר יהיו בבעלותה הזמנית של 'הימנותא', עד אשר יבחר מאן דהו למוכרן. לכן, אין לכלול את 'הימנותא' או כל צד שלישי אחר, בחילופי קרקעות בין מדינת ישראל לקק"ל.

4. בסעיף 6.1 יוחלפו המילים "באותו היקף" ל-"באותו ערך". דברי הסבר: קרקעות קק"ל מיועדות מעיקרן לאפשר התיישבות יהודית. נהיר וברור לכל כי באזור עירוני במרכז הארץ שבו מקובלת שיטת הבנייה הרוויה, ניתן ליישב כמות גדולה יותר של תושבים מאשר בשטח בן אותו גודל בגליל או בנגב, המאופיין בדרך כלל בצורת התיישבות כפרית. לכן, את חילופי הקרקעות בין המדינה לקק"ל אין לעשות על בסיס דונם תמורת דונם, אלא על בסיס היקף קרקע באותו שווי כספי, המשקף באופן נכון יותר את פוטנציאל ההתיישבות בקרקע.

5. בהמשך לתיקון הקודם, יימחקו מסעיף 6.4 עקרונות 1-3 ובמקומן יתווסף העיקרון הבא: "הקרקע שתועבר לידי קק"ל תהיה קרקע הניתנת לפיתוח עתידי ולא קרקע הנמצאת באזורים שאינם בני-פיתוח, דוגמת שמורות טבע, מצוקים וכד'".

6. תוכנו של סעיף 13 יהיה: "במקרים של חילוקי דעות הנוגעים לפרשנות ההסכם וליישומו ימונה בורר מוסכם על שני הצדדים". דברי הסבר: בהסכם רגיש מסוג זה, מינוי בא כוחו של אחד הצדדים, וכזה הוא היועץ המשפטי לממשלה ביחס למדינה, לשמש כבורר במחלוקות בין הצדדים, **נוגד כל נורמה משפטית**. מעבר לעובדה בלתי מתקבלת על הדעת זו, היועץ המשפטי הנוכחי כבר חיווה דעתו, בניגוד לחוות דעת אחרות בנושא, כי במצב המשפטי הנוכחי, קק"ל לא תוכל לנהל את אדמותיה בהתאם לעקרונות היסוד שעל פיהם הוקמה.³ למרות טענות הנשמעות מפי הנהלת הקק"ל כי מעמדו של היועץ המשפטי היה כזה גם על פי האמנה המקורית⁴, חשוב להבהיר: **לא כך היא!**

³ לדוגמא ר': <http://www.haaretz.co.il/hasite/spages/861576.html>

⁴ כתב האמנה: http://www.kkl.org.il/kkl/hebrew/nosim_ikaryim/al_kakal/sugiot_mishpatiot/ktav%20amana.x